

ЗА ИЗПИТ СЛЕД ЗАВЪРШЕНО ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Учебна 2013/2014. година

ТЕСТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

НАСОКИ ЗА РАБОТА

- Тестът, който трябва да решиш има **20** задачи. За работа са предвидени **120** минути.
- Всяка задача внимателно прочети, помисли какво изисква задачата и за начина по който трябва да я решаващ (закръгляване, свързване, подчертаване, дописване и др.)
- Пиши четливо на български език, стараяйки се отговорите ти да бъдат разбираеми, а същевременно граматически и правописно точни.
- По време решаване на задачите, в които трябва нещо да допишеш, винаги използвай пълните названия.
- Тестът реши с химикалка (по време на работа можеш да използваш молив и гумичка).
- Отговорите, написани с химикалка, не трябва да се зачеркват и поправят.
- Не се признава отговор написан само с молив.
- Не пиши нищо на тази и последната страница, както и в квадрата, който се намира от дясно на задачата.
- Ако приключиш по-рано, предай теста и тихо излезни.

Желаем ти много успех на изпита!

1. Прочетете следния текст и отбележете буквата пред правилния отговор.

Минзухарът е бил познат още от древни египтяни. През XI век в ботаническите градини на средиземноморските държави се появяват първите декоративни минзухари, наречени теснолистен минзухар, жълт минзухар и пролетен минзухар. Тези три вида поставят основата на многобройните сортове минзухари.

Даденият текст:

а) описва

б) коментира

в) съобщава

2. Прочете внимателно следните изречения и възстановете последователността им, като напишете пред тях подходящите числа(1,2, или 3).

___ Подаде му я.

___ Той я пое с разтреперани ръце, но не се докосна до яденето.

___ Тя се появи с табла, на която бе сложила храната.

3. Прочетете следния текст и посочете стила му: разговорен, художествен, публицистичен, научен, официално-делови.

В древногръцката поезия ода първоначално е всяко стихотворение, което се пее от хор. Покъсно така се наричат стихотворения, пропити с възторжени чувства, които възпяват героични събития и подвизи на велики личности. Най-известни в античната литература са одите на Пиндар, Хораций, Овидий. През епохата на Класицизма одата се популяризира много. Тя се отнася към „висшите жанрове”. Поетиката на Класицизма създава правила, от които поетите се ръководят при написването на одите. В тях трябва да се възпяват героични личности - крале и аристократи, велики събития и победи. С упадъка на Класицизма одата отстъпва първото място на други жанрове. Макар и със съществени изменения в своето съществуване тя е характерна и за Романтизма. Поетите романтици не възпяват царе и придворни герои, а изразяват своето преклонение пред красотата на природата, възвеличават свободолюбиви и хуманистични идеи. В ново време одата като жанр не отмира, както не отмира и лириката на възторга. Съвременният човек също се вълнува от възвишени чувства, също изживява изключителни събития, които предизвикват у него възторг. Върху поетиката на съвременната ода обаче се отразява стремежът към по-голяма естественост в преживяванията, без той да премахва основното - възторжения характер на чувството.

4. Прочете текста и отговорете на въпросите:

В Генуа все още се откриват следи от старата ѝ слава на могъща морска република. Генуа, както и Венеция, Пиза и Амалфи, е поддържала една от най-големите и силни флоти на Средиземноморието, поради доброто развитие на търговията, корабостроенето и bankerството. През 18 век Генуа започва да отслабва политически и икономически, защото главните търговски пътища се изместват от Средиземноморието към Новия свят. От древно пристанище за търговци и войници, градът постепенно се превръща в туристически район.

Двете хипотези си оспорват правото за името на града. Според едната то произлиза от лигурската дума „genu”, означаваща „коляно” и която може да се тълкува със значение „ъгъл”. Географски Генуа е разположена точно на ъгъла, образуван от Апенинският полуостров с континента. Втората хипотеза е свързана с латинската дума „janua”, която означава „врата”. Това тълкуване е по-романтично, защото позволява да се приеме идеята, че става въпрос за врата към морето и към далечните хоризонти, а зад тази врата се крие изключително богатата история и култура.

1. От какъв източник е текстът:

- а. туристически справочник
- б. художествено четиво
- в. научна статия
- г. ученическо съчинение разсъждение

2. Кое е най-подходящото заглавие за текста:

- а. Генуа днес
- б. Богатата история на Генуа
- в. Любопитно за Генуа
- г. Генуа през 18 век.

3. Кое твърдение е вярно според текста:

- а. Генуа отслабва поради станало земетресение, което срива икономиката.
- б. През 19 век Генуа започва да отслабва политически и икономически.
- в. Генуа в миналото е била могъща морска република.
- г. Съществуват три хипотези за произхода на името на Генуа.

5. Прочетете текста и отговорете на въпросите:

Мексиканска червеноколенеста тарантула (на латински: *Brachypelma smithi*) е вид паяк от род *Brachypelma*. Обитава районите на тихоокеанското крайбрежие на Мексико и в южната част на САЩ. Предпочита влажни места, крие се в храстите.

Червеноколенестите тарантули са едни от най-популярните видове паяци, които се отглеждат като домашни любимци заради големия им размер и ярка окраска. Заради рязкото намаляване на броя на червеноколенестите тарантули този вид е забранен за лов с цел продажба. Забранени са вносът и износът на всички видове паяци от род *Brachypelma*. Отглеждането и размножаването им в домашни условия обаче е разрешено.

Размерът на тялото на Мексиканска червеноколенеста тарантула достига до 10 см, а заедно с крачетата — до 18 см. Окраската е тъмнокафява, на места почти черна, на крачката има ярки червени или оранжеви участъци, понякога с бяла или жълта окантовка. След всяко линеене окраската на паяка става все по-изразителна — тъмните участъци все повече се доближават до черния цвят, а тези с червен стават все по-наситени. Приблизително веднъж годишно паякът линее, при което напълно сменя кожата си.

По време на линеенето паякът не се движи и не се храни.

Тялото е покрито с гъсти косъмчета със светлорозов или кафяв цвят. При стрес паякът изритва косъмчета от коремчето си.

Расте бавно, достига полова зрялост през третата, четвъртата година.

Женските паяци живеят по-дълго от мъжките екземпляри. Продължителност на живота е до 30 години.

Самката снася до няколко стотици яйца.

Източник: Уикипедия

Кои са ключовите думи в текста:

а) паякът Мексиканска червеноколенеста тарантула, отглеждането и размножаването им в домашни условия

б) паяците , линеенето им

в) видовете тарантули , женските паяци

6. От следните думи съставете граматически правилно изречение:

Юздите, място, спря, дръпна, едно, на, Андрешко, и, конете.

7. Прочетете текста и отговорете на въпроса:

Чл. 28. Авторското право върху произведение, използвано анонимно или под псевдоним, продължава петдесет години след разгласяването му за първи път. Ако в този срок авторът стане известен, се прилагат разпоредбите на предходния член.”

Какъв е видът на текста?

- а) публицистичен
- б) официално-делови
- в) научен
- г) художествен

8. Напишете с думи следните числителни:

37. _____

80000 _____

VII _____

93. _____

9. Препишете правилно следните изречения, като спазвате правилата на правописната норма:

1. едва сега елисавета забеляза че е облечен с друга здрава куртка и с износен брич а над пробитите обувки краката му бяха грижливо увити със зеленикави навивки

2. изсвирването напомняше птича песничка но тъй майсторски и точно бе то че учуди учителя

---

10. Напишете необходимите препинателни знаци в дадените изречения.

Сестра ми чете романа Тютюн
Донеси ми новата чанта
Колко е красиво крайбрежието
Колко задачи имаш днес за домашно

11. Разделете на срички следните думи:

указвам _____
познавам _____
разнообразен _____
съсед _____

12. В следното изречение подчертайте логическото ударение по начин, по който да се наблегне върху обекта в изречението.

Думата география означава земеописание.

13. Попълнете празните места с правилната форма на глаголите в скобите.

През месец май ние _____ (ходя) на екскурзия. _____
(посетя) знаменити места. Всички ученици _____ (обичам) екскурзиите.

14. В кой ред всички глаголи са от несвършен вид?

- а) видя, легна, казвам
- б) хвърля, рипна, мина
- в) виждам, минавам, купувам
- г) решавам, купя, мина

15. С кой израз може да се замени подчертаната дума, така че смисълът на изречението да се запази?

Някои хора носят амулети, вярвайки в силата им да предпазват от злини и нещастия.

- а) както вярват
- б) за да вярват
- в) когато вярват
- г) като вярват

16. Свържете правилно литературната творба и нейния автор. Едно зглавие е излишно.

Крадецът на праскови

Христо Смирненски

Бай Ганьо

Емилиян Станев

Изворът на Белоногата

Алеко Константинов

Божура

Петко Р. Славейков

Цветарка

17. Определете към кой литературен род принадлежи творбата, от която е взет откъса:

СЕНЕБИРСКИ: (препречва се на пътя ѝ). Почакай, Албено. Искам да ти кажа нещо.

АЛБЕНА: Какво ще ми казваш? Няма какво да ми казваш. Бързам.

СЕНЕБИРСКИ: Почакай. За кого е туй?

АЛБЕНА: За мъжа ми. За Куцара. Остави ме, че човека ми е гладен.

СЕНЕБИРСКИ: Искам да ти кажа нещо.

АЛБЕНА: Ах, боже, какви хора! Ей сега там беше ме спрял един, тук пък други. Че каква съм аз, да ме спират мъжете по пътя? Я ме остави да мина. (Тръгва към мелницата.)

СЕНЕБИРСКИ: Тогаз ще дойда и аз с тебе.

АЛБЕНА: Их и ти! Недей. Недей, ще дойда ей сега. Ще оставя яденето и ще дойда.

СЕНЕБИРСКИ: Ще дойдеш ли?

АЛБЕНА: Ще дойда, няма да те оставя да вървиш подире ми като... (Смее се.)

Отбележете верния отговор:

а) лирика

б) епос

в) драма

18. Коя характеристика НЕ се отнася за образа на Бай Ганьо от „Бай Ганьо у Иречека“?

а) отстоява националните идеали

б) интересува се само от себе си

в) държи се грубо и некултурно

г) проявява скъперничество

19. Произведението „Гераците“ на Елин Пелин е:

- а) разказ
- б) балада
- в) повест
- г) роман

20. Каква художествена роля изпълнява **там** в стиховете от “На прощаване” на Христо Ботев?

там, дето аз съм пораснал
и първо мляко засукал,
там, дето либе хубаво
черни си очи вдигнеш
и с онази тиха усмивка
в скръбно ги сърце впиеше,
там, дето баща и братя
черни чернеят за мене!...

Посочете НЕВЯРНОТО твърдение.

- а) Изграден е събирателен образ на родината.
- б) Даден е израз на изгаряща носталгична болка и копнеж.
- в) Даден е израз на далечен спомен от детството и младостта.
- г) Подчертана е страстната любов към всичко най-скъпо и значимо.